

पुस्तक परीक्षण

ॲसिमॉव्हची प्रतिभा आहे.

ॲसिमॉव्हचा आवाका

अशा चोखंदळ वाचकाची हा कथासंग्रह खचित निराशा करणार नाही. विज्ञानकथांच्या बाबतीतला ॲसिमॉव्हचा आवाका यातून दिसून येतो. बहुतेक

विज्ञानकथांचे सिद्धहस्त लेखक डॉ. आयझॅक ॲसिमॉव्ह यांचे ६ एप्रिल १९९२ रोजी निधन झाले. त्यांच्या वाङ्मयाचे चहाते आणि विज्ञानकथा वाङ्मयाचे रसिक श्री. पुरुषोत्तम सुभेदार यांच्या प्रेरणेने मराठी विज्ञान परिषदेने ॲसिमॉव्ह यांच्या कथांच्या अनुवादा / रूपांतराची स्पर्धा घेतली. त्या स्पर्धेतील प्रवेशिकांतून निवडलेल्या विज्ञानकथांचा हा संग्रह. विज्ञानलेखक सुनील जोगळेकर यांचे अल्पवयात निधन झाले. त्यांच्या कार्यातून प्रेरणा घेऊन सुनील प्रकाशनने विज्ञान प्रसाराच्या उद्देशाने प्रकाशित केलेले हे दुसरे पुस्तक. ('वेध अनंताचा' हा सुनील जोगळेकरांचा चित्तवेधक लेखसंग्रह 'सुनील

मराठीतून ॲसिमॉव्ह

प्रकाशन'ने १९९२ मध्ये प्रसिद्ध केला होता.)

ह्या कथासंग्रहाला संपादक नाहीत; पण कथा निवडण्याचे काम विज्ञानकथा-लेखक सुबोध जावडेकर यांनी केले, असे लक्ष्मण लोंढे यांच्या शुभेच्छापर प्रास्ताविकातून कळते. स्वतः श्री. लोंढे यांनी म्हटल्याप्रमाणे 'ह्या संग्रहातील कथा डॉ. ॲसिमॉव्ह यांच्या सर्वोत्कृष्ट कथा आहेत, असं मला म्हणायचं नाही', पण स्पर्धेतील अटी आणि नियम यांच्या चौकटीतून त्या निवडल्या आहेत. ती चौकट पुस्तकाच्या प्रारंभी दिली असती, तर योग्य झाले असते. कारण ॲसिमॉव्हच्या कथासागरातून नेमकी हीच कथारत्ने का निवडली, हा प्रश्न चोखंदळ ॲसिमॉव्हकऱ्यांना पडण्याचा संभव आहे.

संग्रहातल्या १२ कथांमध्ये सामान्यपणे विज्ञानकथांमध्ये सापडणारा मीठमसाला आहे : कालप्रवास, संगणकांच्या वाढता प्रभाव, उर्जेची वेगळी साधने, यंत्रांमध्ये मानवी मनोविकार, प्रयोगांनी भावनांवर ताबा मिळवणे, यंत्रमानव, अंतराळ-प्रवासी वगैरे. पण मीठमसाला तोच असला, तरी पाककृती सारख्याच योग्यतेची असते असे नाही. विज्ञानकथांच्याबाबतीत हे प्रकर्षाने जाणवते. निकृष्ट दर्जाच्या विज्ञानकथा पुष्कळ असतात व त्यांच्या वाचनाने एकंदरीत विज्ञानकथा साहित्य हा प्रकारच दुय्यम दर्जाचा आहे, असे वाटणे साहजिक आहे. रस्त्यावरच्या एखाद्या टिनपाट दुकानात अबरचबर खाऊन पोट बिघडल्यावर 'आता मी फाइव्ह स्टार हॉटेलमध्येच जेवणार', अशा भावनेने कित्येक वाचक ह्या कथासंग्रहाकडे पाहणार. कारण त्यांच्या मुळाशी

कथांमध्ये आपण आज अनुभवीत असलेल्या जीवनापलीकडे जाऊन विज्ञानाची भरारी रंगवली आहे. काही कथांत मूळ पाश्चात्य बैठक तशीच ठेवली आहे; तर काहींचे भारतीकरण केले आहे. ॲसिमॉव्हच्या कुठल्या कुठल्या कथांचे रूपांतर केले आहे, ते सांगायला हवे होते... म्हणजे मूळ कथा इंग्रजीत वाचून ॲसिमॉव्हचे इतर साहित्य वाचकाला अधिक परिचित करून घेतां आले असते.

मी ह्या संग्रहातील कथा रूपांतरित वा भाषांतरित म्हणून नव्हे, तर मराठीत लिहिलेल्या विज्ञानकथा म्हणून पाहिल्या. अमुक कथा उत्तम व तमुक सामान्य, असे माझे मत सांगून वाचकाचा पूर्वग्रह करण्यापेक्षा मी एवढेच म्हणून क्री, यातील बारापैकी चार कथा मला उत्कृष्ट, चार बऱ्यापैकी चांगल्या; तर चार संग्रहात नसत्या तर चालले असते, अशा प्रकारच्या वाटल्या. शेवटच्या चारांसाठी मी रूपांतराला दोष न देता मूळ कथेलाच देईन. फाइव्ह स्टार हॉटेलमधील सर्वच अन्न चवदार असते, असे नाही !

अशा कथासंग्रहाद्वारे ॲसिमॉव्हसारख्या प्रतिभावंत विज्ञानकथाकाराचे साहित्य मराठी वाचकांपुढे आणल्याबद्दल सुनील प्रकाशनाचे अभिनंदन.

— जयंत नारळीकर

जगाचा भार

(विज्ञानकथा संग्रह)

सुनील प्रकाशन, विरार, जि. ठाणे

पृष्ठे : १७६, मूल्य : ७५ रु.